

METODOLOŠKO POJASNILO

Metka Pograjc

INVESTICIJE IN TEKOČI IZDATKI ZA VARSTVO OKOLJA

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Investicije in tekoči izdatki za varstvo okolja, Slovenija, letno (Prva objava)

Januar 2025

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	7
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	7
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	8

1 NAMEN

Namen zbiranja in objave podatkov o investicijah in tekočih izdatkih za varstvo okolja je prikaz količine finančnih sredstev, namenjenih za varstvo okolja zaradi onesnaževanja okolja, po okoljskih namenih (varstvo zraka in klime, upravljanje odpadnih voda, ravnanje z odpadki, zaščita in izboljšava tal, podtalnice in površinskih voda, varstvo pred hrupom in vibracijami, varstvo biološke raznolikosti in pokrajine, zaščita pred radiacijo, raziskovanje in razvoj in druge aktivnosti v zvezi z varovanjem okolja).

Ključne statistike, ki jih objavljamo, so:

- vrednost izdatkov za varstvo okolja po statističnih regijah,
- vrednost investicij za varstvo okolja po dejavnostih SKD 2008 in okoljskih namenih,
- vrednost tekočih izdatkov za varstvo okolja po dejavnostih SKD 2008 in okoljskih namenih.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o evropskih okoljsko-ekonomskih računih z dne 6. julija 2011 (CELEX: 32011R0691) in Uredba EU št. 538/2014 Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredbe (EU) št. 691/2011 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih z dne 16. Aprila 2014 (CELEX: 32014R0538).

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enoti, ki ju opisujejo podatki, sta: investicije in tekoči izdatki za varstvo okolja. Podatki o enotah so prikazani po posameznih dejavnostih in skupinah dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2008) in po statističnih regijah.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

V raziskovanje Izdatki za varstvo okolja (OKI) so vključene družbe, podjetja in organizacije, ki so registrirani za opravljanje dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije in zaposlujejo 20 ali več oseb. V raziskovanju so vključeni tudi izvajalci služb varstva okolja, ki so registrirani za opravljanje te dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije in ki zaposlujejo vsaj 10 oseb, in sicer po ustreznih dejavnostih Standardne klasifikacije dejavnosti – SKD 2008: 36 - zbiranje, prečiščevanje in distribucija, 37 – ravnanje z odplakami, 38 – zbiranje,

odvoz in ravnanje z odplakami; reciklaža, 39 – čiščenje okolja in 81.290 – čiščenje cest in drugo čiščenje.

Glavni vir za izdelavo vzorčnega okvira je raziskovanje Investicije v osnovna sredstva (INV). Investicije so vzorčno raziskovanje, vzorčni načrt je kombinacija praga in slučajnega vzorca. V raziskovanje so vključena vsa podjetja s statistično dejavnostjo od A do S. Enote z 20 in več zaposlenimi oz. z več kot 1 milijon investicij po DDV so v vzorec vključene z gotovostjo, ostale pa s slučajnim vzorčenjem. Vzorčni okvir za OKI tvorijo enote, ki so v INV zbrane z gotovostjo, t.j. velikostni razred 1.

Za leto 2023 je bilo tako v vzorčnem okvirju določenih 6442 enot v področjih dejavnosti od A (Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo) do U (Eksteritorialne organizacije in združenja). V vzorec pa je bilo z upoštevanjem praga opazovanja pri posameznih panogah dejavnosti zajeto 2400 enot.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Podatki se pridobivajo z raziskovanjem Izdatkih za varstvo okolja (OKI) z spletnim vprašalnikom (WEB), ki je opazovanim enotam na voljo prek aplikacije e-stat. Te v vprašalnik vnesejo zahtevane podatke in ga nato vrnejo nazaj na SURS preko aplikacije e-stat.

Podatkov za to raziskovanje ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

Investicije za varstvo okolja delimo po namenu in delovanju na zaščito okolja na:

Investicije na koncu proizvodnega procesa. To so investicijska sredstva, namenjena za nove načine, tehnologije, postopke ali opremo za zbiranje onesnaževal in odstranjevanje onesnaženosti ali onesnaževal (npr. emisij v zrak, izcednih voda pri odlaganju odpadkov). Te investicije so namenjene tudi ravnanju z onesnaževali in njihovem odlaganju ter za redno opazovanje in meritve stopnje onesnaženosti (predvsem na koncu proizvodnega procesa – pri iztoku ali izhodu, npr. za emisijske filtre, naprave za čiščenje odpadnih voda, zbiranje odpadkov in ravnanje z njimi).

Investicije med proizvodnim procesom. To so investicijska sredstva, namenjene za nove tehnologije ali izboljšave starih tehnologij, postopkov ali opreme. S tem se preprečujejo ali zmanjšujejo količine onesnaženosti, povzročene med proizvodnim procesom, in z njimi povezanih izpustov onesnaževal (zmanjševanje vpliva na okolje). Preprečevanje onesnaževanja lahko zajema različne ukrepe, npr. prilagoditev opreme ali tehnologije, izbiro nove, izboljšane metodologije, spremembo proizvodov, zamenjavo surovin za

čistejše proizvode in/ali spremembe v okoljskem upravljanju.

Tekoči izdatki za varstvo okolja se delijo na tekoče izdatke, ki nastanejo v zvezi z varstvom okolja v poročevalski enoti, in na tekoče izdatke, ki jih poročevalska enota plačuje drugim za storitve v zvezi z varovanjem okolja. Izvzeti so izdatki za zdravje in varstvo pri delu (ti izdatki se torej tukaj ne upoštevajo).

Tekoči izdatki, ki nastanejo znotraj organizacije, so namenjeni za financiranje (plačevanje):

- delovanja in vzdrževanja naprav za zmanjševanje obremenjevanja okolja (poraba materiala, energije);
- zaposlenih, ki so udeleženi pri aktivnostih v zvezi z varstvom okolja;
- upravljanja, informiranja, izobraževanja in drugih izdatkov v zvezi z varstvom okolja.

Tekoči izdatki, plačani drugim, so namenjeni za plačilo:

- javnemu sektorju ali specializiranim izvajalcem, ki so lahko javni ali zasebni (npr. storitve za zbiranje odpadkov, čiščenje odpadnih voda);
- monitoringov, ki jih izvajajo zunanje pooblašene institucije;
- drugih tekočih izdatkov (npr. za dekontaminacijo zemlje in podzemnih voda).

Prihodki od aktivnosti v zvezi z varstvom okolja so lahko:

- prihodki od zagotavljanja storitev varstva okolja;
- prihodki od prodaje proizvodov, ki so rezultat aktivnosti v zvezi z varstvom okolja in imajo tržno vrednost;
- prihranki, ki nastanejo zaradi lastne uporabe stranskih proizvodov, ki so rezultat aktivnosti v zvezi z varstvom okolja.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

CEPA – Klasifikacija aktivnosti in izdatkov za varovanje okolja je objavljena na spletni strani Eurostata:

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=CEPA_2000&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC

COFOG – Klasifikacija namenov sektorja država je objavljena na spletni strani Eurostata:

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Government_expenditure_by_function

SKD – Standardna klasifikacija dejavnosti (slovenska različica klasifikacije NACE) je objavljena na spletni strani SURS (Metode in klasifikacije – Klasifikacije in šifranti – Ekonomske klasifikacije):

<http://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications>

NUTS in SKET - Standardna klasifikacija teritorialnih enot. Objavljena je na spletni strani SURS (Metode in klasifikacije – Klasifikacije in šifranti – Teritorialni šifranti):

<http://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications>

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili z uporabo ustreznih sistematskih in individualnih popravkov.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem izboljšujemo reprezentativnost podatkov, zbranih v raziskovanju, tako da so uteženi podatki čim bolj nepristranska ocena opazovane populacije v določeni časovni točki. Postopek uteževanja je bil določen glede na vzorčni načrt, neodgovor enote ter glede na razpoložljive pomožne populacijske spremenljivke, ki smo jih uporabili za kalibracijo. Končna utež enote je tako produkt uteži zaradi verjetnosti izbora enot, uteži zaradi neodgovora ter kalibracijskega faktorja.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na zanesljivost in točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim

vplivom, določajo natančnost in posledično zanesljivost statistične ocene. Natančnost statistične ocene ocenimo z izračunom standardne napake (SE). Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo zanesljivost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako.

V tabelah, kjer so ocenjene populacijske vsote (zveznih) spremenljivk, ocenjena povprečja (zveznih) spremenljivk ali ocenjena razmerja populacijskih vsot (zveznih), so omejitve pri objavi določene glede na relativno standardno napako oziroma koeficient variacije (CV). V teh primerih velja:

Če je koeficient variacije (CV)

- 10 % ali manj ($CV \leq 10 \%$), je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- od 10 % do vključno 30 % ($10 \% < CV \leq 30 \%$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večji od 30 % ($CV > 30 \%$), je ocena premalo zanesljiva za objavo, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

7.5 DRUGA POJASNILA

Podatek, ki je statistično zaščiteno zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »Z«.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Okolje](#) - Vlaganja v varstvo okolja - Investicije in tekoči izdatki za varstvo okolja in prihodki od aktivnosti v zvezi z varstvom okolja. Podatki se objavljajo v obliki absolutne vrednosti in so razčlenjeni po SKD 2008, NUTS in SKEI ter CEPA.
- Prva objava (Okolje, Vlaganja v varstvo okolja): »Investicije in izdatki za varstvo okolja, Slovenija, letno«
- [Statøpis, Statistični pregled Slovenije 2020](#)
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Izdatki za varstvo okolja (OKI)

področje: Okolje, podpodročje: Vlaganja v varstvo okolja

- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
 - Izdatki za varstvo okolja (OKI)

področje: Okolje, podpodročje: Vlaganja v varstvo okolja